

BẢO TỒN VÀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG làng nghề truyền thống trên địa bàn tỉnh Tiền Giang

TS. VÕ VĂN SƠN
Trường Đại học Tiền Giang

TÓM TẮT: Trong những năm qua, làng nghề, ngành nghề nông thôn có vị trí quan trọng trong phát triển kinh tế nông nghiệp, nông thôn góp phần nâng cao đời sống, xóa đói giảm nghèo. Bài báo phân tích thực trạng hoạt động của các làng nghề truyền thống tại Tiền Giang, đồng thời đề xuất giải pháp nhằm bảo tồn và phát triển bền vững các làng nghề trong bối cảnh hiện nay, bao gồm tăng cường chính sách hỗ trợ về tài chính, khoa học - công nghệ, quy hoạch hạ tầng sản xuất, đẩy mạnh xúc tiến thương mại, phát triển du lịch gắn với làng nghề, đồng thời nâng cao vai trò của cộng đồng địa phương trong việc gìn giữ và phát huy giá trị nghề truyền thống.

Từ khóa: Bảo tồn, làng nghề truyền thống, phát triển, Tiền Giang.

ABSTRACT: In recent years, traditional craft villages and rural industries have played a crucial role in the development of agricultural and rural economies, contributing to improving livelihoods and reducing poverty. This paper analyzes the current status of traditional craft villages in Tiền Giang and proposes solutions for their preservation and sustainable development in the present context. These solutions include strengthening financial and scientific-technological support policies, planning production infrastructure, promoting trade, integrating tourism with craft villages, and enhancing the role of local communities in preserving and promoting the values of traditional crafts.

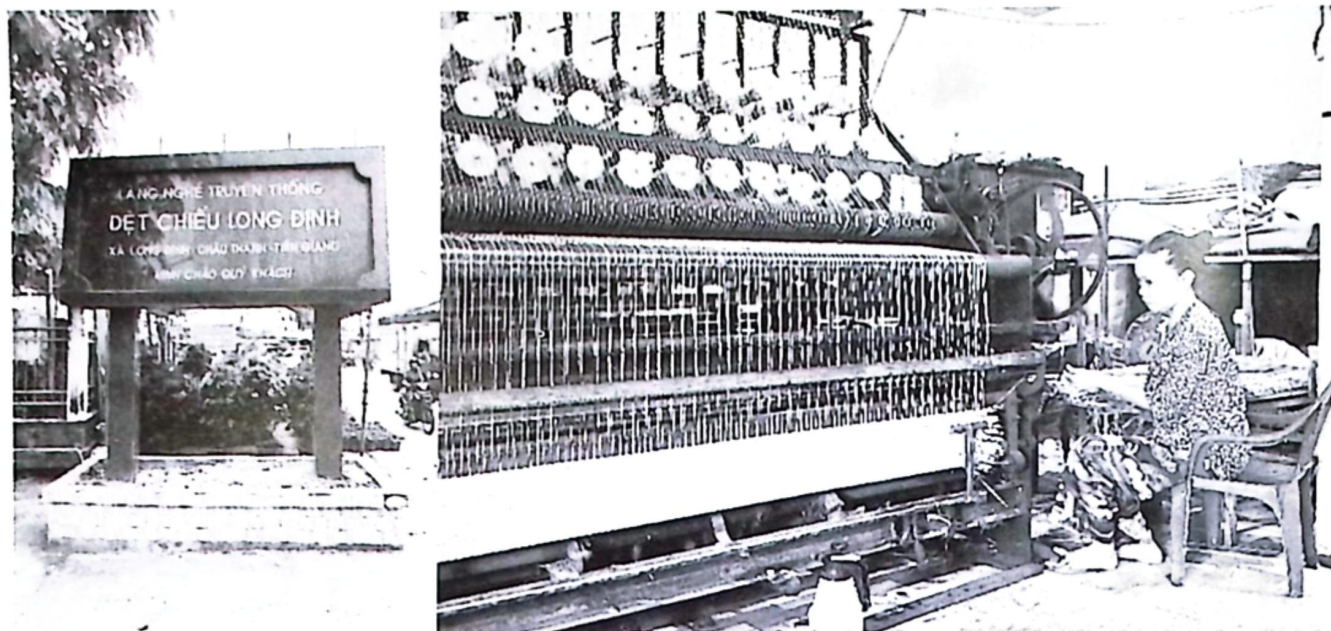
Keywords: Conservation, traditional craft villages, development, Tien Giang.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Làng nghề truyền thống đóng vai trò quan trọng trong đời sống văn hóa và kinh tế của Việt Nam, gắn liền với quá trình hình thành và phát triển của nhiều địa phương. Các sản phẩm thủ công tinh xảo không chỉ thể hiện sự khéo léo, sáng tạo của người thợ mà còn phản ánh giá trị văn hóa đặc trưng, tạo nên bản sắc riêng cho từng vùng miền. Tại khu vực Đồng bằng sông Cửu Long, tỉnh Tiền

Giang là một trong những địa phương có nhiều làng nghề truyền thống được hình thành từ sớm, góp phần quan trọng vào đời sống kinh tế - xã hội của địa phương.

Tuy nhiên, trong bối cảnh hiện đại hóa và hội nhập kinh tế, các làng nghề truyền thống nói chung và làng nghề tại Tiền Giang nói riêng đang đối diện với nhiều thách thức lớn. Quá trình đô thị hóa và công nghiệp hóa cùng với áp lực cạnh tranh từ các

Làng nghề truyền thống dệt chiếu Long Định (Hình: Võ Văn Sơn, 2025)

sản phẩm công nghiệp đã khiến nhiều làng nghề bị mai một, dần đánh mất vị thế trên thị trường. Ngoài ra, các vấn đề như thiếu hụt nguồn nhân lực, công nghệ sản xuất lạc hậu, hạn chế về vốn đầu tư, cùng với tác động tiêu cực đến môi trường đang đặt ra những trở ngại lớn đối với việc bảo tồn và phát triển bền vững làng nghề.

Để duy trì và phát triển bền vững các làng nghề truyền thống, cần có sự quan tâm và hỗ trợ từ chính quyền, sự phối hợp giữa các cơ quan quản lý với các hộ sản xuất và doanh nghiệp. Đồng thời, việc đổi mới công nghệ, nâng cao chất lượng sản phẩm, cải tiến phương thức tổ chức sản xuất và mở rộng thị trường tiêu thụ đóng vai trò quan trọng. Nghiên cứu và đề xuất các giải pháp bảo tồn và phát triển bền vững làng nghề truyền thống không chỉ góp phần thúc đẩy kinh tế - xã hội mà còn bảo vệ và phát huy giá trị văn hóa đặc sắc của tỉnh Tiền Giang, đáp ứng yêu cầu phát triển trong bối cảnh hội nhập quốc tế.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái niệm về nghề truyền thống, làng nghề và làng nghề truyền thống

Theo Điều 3 và Điều 4 Nghị định 52/2018/NĐ-CP ngày 12 tháng 04 năm 2018 của Chính phủ về phát triển ngành nghề nông thôn:

- *Nghề truyền thống* là nghề đã được hình thành từ lâu đời, tạo ra những sản phẩm độc đáo, có tính

riêng biệt, được lưu truyền và phát triển đến ngày nay hoặc có nguy cơ bị mai một, thất truyền.

- *Làng nghề* là một hoặc nhiều cụm dân cư cấp thôn, ấp, bản, làng, buôn, phum, sóc hoặc các điểm dân cư tương tự tham gia hoạt động ngành nghề nông thôn (Chế biến, bảo quản nông, lâm, thủy sản; sản xuất hàng thủ công mỹ nghệ; xử lý, chế biến nguyên vật liệu phục vụ sản xuất ngành nghề nông thôn; sản xuất đồ gỗ, mây tre đan, gốm sứ, thủy tinh, dệt may, sợi, thêu ren, đan lát, cơ khí nhỏ; sản xuất và kinh doanh sinh vật cảnh; sản xuất muối; các dịch vụ phục vụ sản xuất, đời sống dân cư nông thôn).

- *Làng nghề truyền thống* là làng nghề có nghề truyền thống được hình thành từ lâu đời.

2.2. Thực trạng về nghề truyền thống và làng nghề truyền thống ở tỉnh Tiền Giang

Theo số liệu thống kê của Chi cục Phát triển nông thôn, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tiền Giang (2/2025), toàn tỉnh hiện có 13 làng nghề được công nhận và đang hoạt động, trong đó có 05 làng nghề truyền thống. Nhìn trên bức tranh tổng thể, các làng nghề trên địa bàn tỉnh thuộc nhóm ngành nghề sản xuất như: chế biến, bảo quản nông, lâm, thủy sản (bún, hủ tiếu, bánh phồng, bánh tráng, chế biến thủy sản), sản xuất hàng thủ công mỹ nghệ (chạm khắc gỗ), đan lát (bàng buông, dệt chiếu, bó chổi), sản xuất đồ gỗ (tủ thờ).

Nhiều làng nghề truyền thống ở tỉnh Tiền Giang có lịch sử hơn trăm năm tuổi. Đến nay, các làng nghề này vẫn tồn tại, thậm chí có một số làng nghề phát triển thịnh vượng. Trải qua thời gian, bằng bàn tay khéo léo, tài hoa và khối óc sáng tạo của mình, người thợ đã làm ra những sản phẩm tinh xảo, mang đậm nét đời sống, văn hóa địa phương mà không nơi nào có được như: Nghề dệt chiếu Long Định¹ (huyện Châu Thành), tủ thờ Gò Công² (thị xã Gò Công).

Nhìn chung, các làng nghề và nghề truyền thống trên địa bàn tỉnh Tiền Giang phong phú về ngành nghề, đa dạng về sản phẩm. Các sản phẩm làng nghề ngày càng đa dạng về sản phẩm. Các sản phẩm của làng nghề ngày càng đa dạng, phù hợp với nhu cầu và thị hiếu của người tiêu dùng trong, ngoài tỉnh. Thời gian gần đây, một số sản phẩm từ các làng nghề và nghề truyền thống đã gia tăng giá trị nhờ tham gia vào chương trình quốc gia mỗi xã một sản phẩm OCOP như: bánh phồng tôm Cái Bè, mắm tôm chà Gò Công, tủ thờ Gò Công, chiếu Long Định, hủ tiếu Mỹ Tho...

Tổng số hộ tham gia vào hoạt động sản xuất tại các làng nghề trên địa bàn tỉnh Tiền Giang là 2.912 hộ với hộ, chiếm tỷ lệ đáng kể trong cơ cấu sản xuất nông thôn. Lực lượng lao động tại các làng nghề đạt 10.694 người, trong đó có 10.085 lao động làm việc thường xuyên, chiếm khoảng 85% tổng số lao động. Điều này cho thấy tính ổn định trong hoạt động sản xuất của các làng nghề, góp phần tạo công ăn việc làm lâu dài cho người dân địa phương.

Bên cạnh các hộ sản xuất cá thể, hiện nay có 65 doanh nghiệp và cơ sở sản xuất kinh doanh đang hoạt động trong các làng nghề. Các doanh nghiệp này đóng vai trò quan trọng trong việc tổ chức sản

xuất, liên kết tiêu thụ sản phẩm và mở rộng thị trường. Mức thu nhập bình quân của lao động tại các làng nghề dao động từ 3,5 đến 5 triệu đồng/người/tháng, phụ thuộc vào ngành nghề, quy mô sản xuất và trình độ tay nghề của người lao động.

Mặc dù các làng nghề tại Tiền Giang đóng vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội nông thôn, nhưng hiện nay vẫn tồn tại nhiều hạn chế cần khắc phục:

- Quy mô sản xuất chủ yếu vẫn ở dạng nhỏ lẻ theo mô hình hộ gia đình, với việc tận dụng diện tích nhà ở làm nơi sản xuất, dẫn đến tình trạng không gian sản xuất chật hẹp, thiếu quy hoạch đồng bộ và tiềm ẩn nguy cơ về ô nhiễm môi trường. Việc sản xuất xen kẽ trong khu dân cư cũng gây khó khăn trong quản lý và đảm bảo các tiêu chuẩn về an toàn lao động, vệ sinh công nghiệp.

- Trình độ công nghệ trong các làng nghề còn hạn chế, chủ yếu dựa vào phương thức sản xuất thủ công và sử dụng thiết bị lạc hậu. Điều này ảnh hưởng đến chất lượng sản phẩm, khả năng cải tiến mẫu mã và nâng cao năng suất lao động. Bên cạnh đó, năng lực tiếp cận thị trường và hoạt động quảng bá sản phẩm chưa được chú trọng, dẫn đến khả năng cạnh tranh của các sản phẩm làng nghề trên thị trường còn thấp.

- Vấn đề về vốn đầu tư là rào cản lớn đối với sự phát triển của làng nghề. Nhiều cơ sở sản xuất không có đủ nguồn lực tài chính để đổi mới công nghệ, mở rộng quy mô sản xuất. Trong khi đó, việc tiếp cận các nguồn vốn tín dụng gặp nhiều khó khăn do phần lớn các hộ sản xuất không có hoặc không đủ tài sản thế chấp để vay vốn.

- Nguồn nguyên liệu phục vụ sản xuất của các làng nghề chủ yếu phụ thuộc vào thị trường bên ngoài, làm tăng chi phí đầu vào và ảnh hưởng đến tính ổn định của hoạt động sản xuất. Việc đổi mới mẫu mã sản phẩm cũng gặp nhiều trở ngại do phụ thuộc vào nguyên liệu nhập khẩu và hạn chế trong khả năng sáng tạo, thiết kế. Thị trường tiêu thụ sản phẩm của một số làng nghề chưa ổn định, dẫn đến tâm lý e ngại trong việc mở rộng sản xuất của các hộ kinh doanh và doanh nghiệp.

- Nguồn nhân lực trong các làng nghề đang có xu hướng giảm do thanh niên lựa chọn làm việc tại các khu công nghiệp với mức thu nhập cao hơn và điều kiện lao động tốt hơn. Điều này dẫn đến nguy

⁽¹⁾ Làng nghề dệt chiếu Long Định ở xã Long Định, huyện Châu Thành (Tiền Giang) có lịch sử hình thành hơn 60 năm. Hiện nay, toàn xã có 60 hộ tham gia, với 100 lao động thường xuyên. Sản phẩm làm ra đạt chất lượng tốt, mẫu mã đẹp nên được thị trường trong và ngoài nước ưa chuộng.

⁽²⁾ Đặc biệt, làng nghề truyền thống tủ thờ Gò Công được hình thành và phát triển hơn 100 năm tọa lạc tại xã Tân Trung, thành phố Gò Công. Làng nghề có gần 380 hộ, với khoảng 2.000 lao động thường xuyên và thời vụ tham gia. Sản phẩm được tiêu thụ trong nước và xuất khẩu hơn hai triệu tủ/năm.

Diễn đàn

VĂN NGHỆ VIỆT NAM

cơ mai một các nghề truyền thống khi đội ngũ lao động kế cận không còn mặn mà với nghề.

- Cơ sở hạ tầng phục vụ sản xuất và kết nối giao thương của các làng nghề vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển. Hệ thống giao thông nông thôn chủ yếu phục vụ nhu cầu đi lại và vận chuyển quy mô nhỏ, chưa tạo điều kiện thuận lợi cho việc lưu thông hàng hóa với khối lượng lớn. Khả năng gắn kết giữa làng nghề với các tuyến du lịch trong tỉnh còn hạn chế do hoạt động sản xuất chưa được tổ chức bài bản để phục vụ du khách. Sản phẩm làng nghề chủ yếu được sản xuất ở dạng thô, thiếu không gian trình diễn và trưng bày phù hợp, dẫn đến khó khăn trong việc thu hút khách du lịch và phát triển du lịch làng nghề.

Trong những năm qua, làng nghề chiếu Long Định gặp nhiều khó khăn do chưa có quỹ đất để xây dựng nhà kho, sân phơi. Nguồn vốn vay ưu đãi của người dân cũng không thực hiện được do đa số đều thế chấp giấy tờ ở ngân hàng. Vùng nguyên liệu phục vụ cho sản xuất chiếu ngày càng thu hẹp... Ông Trần Văn Thuê, Phó Chủ tịch UBND xã Long Định (huyện Châu Thành) cho rằng: "Để bảo tồn và phát triển có hiệu quả làng nghề chiếu Long Định, ngành chức năng của tỉnh, huyện cần triển khai đồng bộ các giải pháp như: Rà soát, khảo sát xây dựng quy hoạch tổng thể về phát triển ngành nghề nông thôn nằm trong tổng thể quy hoạch phát triển kinh tế-xã hội; tổ chức lập quy hoạch chi tiết xây dựng làng nghề phù hợp nhằm khai thác, phát huy lợi thế của nó" (trích phỏng vấn ngày 10 tháng 2 năm 2025).

Tương tự, ông Phan Văn Thành Trí, Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã Tân Trung (thành phố Gò Công) cho biết: "Để bảo tồn và phát triển làng nghề tử thờ Gò Công, địa phương tiếp tục phối hợp Ủy ban nhân dân thị xã và ngành chức năng tỉnh hỗ trợ cho làng nghề mở rộng thêm thị trường tiêu thụ sản phẩm. Yêu cầu các cơ sở sản xuất cần đổi mới công nghệ, đưa công nghệ tiên tiến thay thế dần kỹ thuật thủ công. Địa phương cũng quy hoạch lại khu vực sản xuất, hình thành khu sản xuất tập trung để thuận lợi cho Nhà nước đầu tư công nghệ xử lý môi trường. Xây dựng thêm cơ sở hạ tầng, nhất là hệ thống đường giao thông đã xuống cấp. Các ngành, đoàn thể của xã sẽ tạo điều kiện cho người dân trong làng nghề tiếp cận chính sách vay vốn ưu đãi" (trích phỏng vấn ngày 13 tháng 2 năm 2025).

Thời gian qua, Tiền Giang đã ban hành, triển khai thực hiện đồng bộ nhiều cơ chế, chính sách nhằm nỗ lực bảo tồn và phát triển các ngành nghề nông thôn, các làng nghề, làng nghề truyền thống góp phần phát triển kinh tế - xã hội khu vực nông thôn một cách bền vững. Năm 2023, UBND Tiền Giang đã ban hành "Kế hoạch Bảo tồn và phát triển làng nghề tỉnh Tiền Giang giai đoạn 2023 - 2030". Theo đó, mục tiêu mà tỉnh đề ra là đến năm 2025 bảo tồn và phát triển 13 làng nghề được công nhận trên địa bàn tỉnh; đồng thời, xây dựng từ 1 - 2 làng nghề gắn với du lịch; trên 70% làng nghề hoạt động có hiệu quả. Tỉnh phấn đấu có 80% người lao động trong làng nghề được đào tạo, đào tạo lại, đào tạo nâng cao kỹ năng nghề, kỹ năng vệ sinh an toàn lao động; có ít nhất 50% làng nghề có sản phẩm được phân hạng theo Chương trình Mỗi xã một sản phẩm (OCOP); thu nhập bình quân của lao động tăng ít nhất 1,5 lần so với năm 2020; 100% cơ

Làng nghề truyền thống Tử thờ Gò Công (Hình: Võ Văn Sơn, 2025)

sở, hộ gia đình sản xuất trong làng nghề đáp ứng các quy định về bảo vệ môi trường. Đến năm 2030, mục tiêu mà tỉnh đề ra là tiếp tục bảo tồn và phát triển các làng nghề được công nhận trên địa bàn tỉnh; đồng thời, xây dựng từ 2 - 3 làng nghề gắn với du lịch; trên 80% làng nghề, làng nghề truyền thống hoạt động có hiệu quả...

2.3. Vai trò của làng nghề truyền thống đối với đời sống vật chất và tinh thần của người dân Tiền Giang

Trong tiến trình phát triển kinh tế xã hội ở Việt Nam, các làng nghề truyền thống đã khẳng định được vai trò quan trọng của mình. Hoạt động của các làng nghề tại Tiền Giang có vai trò quan trọng trong giải quyết việc làm, khai thác hiệu quả nguồn lao động có tay nghề tại địa phương, đồng thời góp phần nâng cao thu nhập cho người dân nông thôn. Bên cạnh đó, sự phát triển của các làng nghề còn đóng góp vào quá trình giảm nghèo, cải thiện đời sống vật chất và tinh thần của người dân, qua đó thúc đẩy tiến trình xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh:

Góp phần phát triển kinh tế, nâng cao thu nhập: Làng nghề truyền thống đóng vai trò quan trọng trong việc tạo công ăn việc làm và nâng cao thu nhập cho người dân nông thôn tại Tiền Giang. Các hoạt động sản xuất tại làng nghề giúp tận dụng nguồn lao động địa phương, đặc biệt là lao động nhàn rỗi, góp phần giảm tỷ lệ thất nghiệp và cải thiện đời sống kinh tế. Nhiều làng nghề như chế biến nông sản, dệt chiếu, làm bánh tráng, hủ tiếu... đã trở thành nguồn thu nhập chính cho hàng nghìn hộ dân, giúp ổn định kinh tế gia đình và phát triển kinh tế nông thôn.

Giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống: Làng nghề không chỉ là nơi sản xuất hàng hóa mà còn là không gian lưu giữ những giá trị văn hóa truyền thống. Mỗi sản phẩm thủ công đều mang dấu ấn riêng của vùng đất và con người Tiền Giang, thể hiện sự tinh tế, khéo léo của các nghệ nhân. Các làng nghề truyền thống cũng là nơi lưu truyền tri thức dân gian, kỹ thuật sản xuất và phong tục tập quán từ thế hệ này sang thế hệ khác, góp phần duy trì bản sắc văn hóa địa phương trong bối cảnh hội nhập và hiện đại hóa.

Đóng góp vào phát triển du lịch, quảng bá hình ảnh địa phương: Tiềm năng du lịch làng nghề tại Tiền Giang rất lớn, khi các sản phẩm làng nghề không

chỉ phục vụ nhu cầu tiêu dùng mà còn trở thành điểm nhấn thu hút du khách. Việc kết hợp giữa sản xuất truyền thống với du lịch trải nghiệm giúp du khách hiểu rõ hơn về quy trình làm ra các sản phẩm thủ công, từ đó nâng cao giá trị thương hiệu và mở rộng thị trường tiêu thụ. Một số làng nghề đã bước đầu gắn kết với du lịch sinh thái, góp phần phát triển kinh tế địa phương và quảng bá hình ảnh Tiền Giang đến với du khách trong và ngoài nước.

Thúc đẩy tinh thần đoàn kết cộng đồng: Hoạt động sản xuất tại làng nghề thường mang tính cộng đồng cao, khi các hộ gia đình và thợ thủ công hợp tác với nhau trong quá trình sản xuất và tiêu thụ sản phẩm. Mối liên kết giữa các hộ sản xuất giúp hình thành các hợp tác xã, hiệp hội làng nghề, từ đó tăng cường sự đoàn kết, chia sẻ kinh nghiệm và hỗ trợ lẫn nhau trong hoạt động kinh doanh. Điều này không chỉ giúp các làng nghề phát triển bền vững mà còn tạo ra môi trường sinh hoạt lành mạnh, giữ gìn các giá trị truyền thống trong đời sống xã hội.

Góp phần xây dựng nông thôn mới và phát triển bền vững: Sự phát triển của làng nghề truyền thống đóng vai trò quan trọng trong quá trình xây dựng nông thôn mới tại Tiền Giang. Khi làng nghề phát triển, hạ tầng giao thông, điện nước, cơ sở vật chất cũng được cải thiện để phục vụ sản xuất và đời sống người dân. Bên cạnh đó, việc bảo tồn và phát triển làng nghề theo hướng bền vững sẽ góp phần bảo vệ môi trường, sử dụng hiệu quả nguồn tài nguyên, đồng thời đảm bảo sự phát triển lâu dài cho các thế hệ tương lai.

Hơn 20 năm gắn bó với nghề truyền thống đan lát bàng buông, trải qua không ít thăng trầm nhưng chị Lai Thị Hên, ấp Tân Lược 1, xã Tân Lý Đông (huyện Châu Thành, tỉnh Tiền Giang) vẫn quyết tâm theo đuổi nghề nghiệp mà mình đã chọn. Bởi theo chị, ngoài đam mê, truyền cảm hứng cho người đan, chị còn mong muốn góp phần bảo tồn một ngành nghề truyền thống thủ công mỹ nghệ của địa phương. Chị Hên chia sẻ, “để giúp mở rộng nghề bàng buông truyền thống, chị nhận dạy nghề đan miễn phí cho bà con có nhu cầu. Sau khi thạo nghề, bà con có thể linh nguyên liệu về nhà đan gia công và giao lại thành phẩm cho cơ sở sản xuất trên địa bàn” (trích phỏng vấn ngày 10 tháng 2 năm 2025).

3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP BẢO TỒN VÀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG LÀNG NGHỀ TRUYỀN THỐNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH TIỀN GIANG TRONG THỜI GIAN TỚI

Hầu hết các làng nghề truyền thống của tỉnh Tiền Giang được hình thành từ rất lâu. Trải qua bao thăng trầm, một số làng nghề vẫn tồn tại nhưng nguy cơ lớn bị mai một. Để bảo tồn và phát triển bền vững các làng nghề truyền thống trong bối cảnh hội nhập, các ngành chức năng của tỉnh Tiền Giang cần triển khai đồng bộ các giải pháp về cơ chế, chính sách, khoa học - công nghệ, đào tạo nguồn nhân lực và mở rộng thị trường:

Một là, hoàn thiện cơ chế, chính sách hỗ trợ phát triển làng nghề: Xây dựng và thực thi các chính sách hỗ trợ về tài chính, tín dụng ưu đãi giúp các hộ sản xuất và doanh nghiệp trong làng nghề có điều kiện đầu tư, đổi mới công nghệ và mở rộng quy mô sản xuất; Hoàn thiện quy hoạch phát triển làng nghề theo hướng gắn với bảo vệ môi trường, đảm bảo tính bền vững; Hỗ trợ thành lập hiệp hội làng nghề tỉnh để nâng cao khả năng liên kết giữa các cơ sở sản xuất, tạo sức cạnh tranh trên thị trường.

Hai là, đổi mới công nghệ, nâng cao chất lượng sản phẩm: Đẩy mạnh ứng dụng khoa học - công nghệ vào sản xuất để nâng cao năng suất lao động, cải thiện chất lượng sản phẩm và giảm chi phí sản xuất; Hỗ trợ nghiên cứu, thiết kế mẫu mã sản phẩm mới, đáp ứng thị hiếu tiêu dùng hiện đại trong nước và xuất khẩu; Xây dựng các trung tâm nghiên cứu và chuyển giao công nghệ chuyên về ngành nghề truyền thống.

Ba là, phát triển nguồn nhân lực cho làng nghề: Tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng nghề, nâng cao trình độ tay nghề cho lao động trong làng nghề, đặc biệt là thế hệ trẻ để duy trì và phát triển nghề truyền thống; Kết hợp với các cơ sở giáo dục, đào tạo nghề nhằm chuẩn hóa quy trình đào tạo và phát triển nhân lực chất lượng cao; Khuyến khích thanh niên địa phương tham gia vào các làng nghề thông qua chính sách hỗ trợ về việc làm và khởi nghiệp.

Bốn là, mở rộng thị trường tiêu thụ, đẩy mạnh thương hiệu sản phẩm làng nghề: Tăng cường xúc tiến thương mại, kết nối với các kênh phân phối trong và ngoài nước để đưa sản phẩm làng nghề Tiền Giang ra thị trường rộng lớn hơn; Ứng dụng thương mại điện tử, xây dựng website, sàn giao dịch trực tuyến để quảng bá và tiêu thụ sản phẩm

làng nghề; Đăng ký bảo hộ thương hiệu, chỉ dẫn địa lý cho các sản phẩm đặc trưng nhằm nâng cao giá trị thương hiệu và khả năng cạnh tranh.

Năm là, phát triển du lịch làng nghề gắn với bảo tồn văn hóa truyền thống: Quy hoạch và phát triển các mô hình du lịch trải nghiệm làng nghề, kết hợp giữa sản xuất, trưng bày sản phẩm và giới thiệu quy trình làm nghề đến du khách; Xây dựng các điểm trưng bày, trình diễn sản phẩm thủ công mỹ nghệ, tạo điều kiện để du khách có thể tham gia vào quá trình sản xuất và trải nghiệm văn hóa làng nghề; Liên kết các làng nghề với các tuyến du lịch sinh thái, du lịch miệt vườn của tỉnh Tiền Giang để đa dạng hóa sản phẩm du lịch. Phát triển du lịch làng nghề chính là một trong những hướng đi quan trọng của ngành du lịch, góp phần quan trọng vào việc giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc cũng như việc tạo ra một sản phẩm du lịch độc đáo, phong phú, có sức hấp dẫn và có tính cạnh tranh cao, khẳng định và vai trò của các sản phẩm lưu niệm trong việc phát triển du lịch bền vững.

Sáu là, bảo vệ môi trường, hướng tới phát triển bền vững: Xây dựng hệ thống xử lý chất thải tại các làng nghề, kiểm soát ô nhiễm nhằm đảm bảo môi trường sản xuất an toàn và bền vững; Khuyến khích sử dụng nguyên liệu thân thiện với môi trường, giảm thiểu tác động tiêu cực đến hệ sinh thái; Tuyên truyền, nâng cao nhận thức của người dân về phát triển làng nghề gắn với bảo vệ môi trường, giữ gìn cảnh quan và không gian sống xanh - sạch - đẹp.

TS. Nguyễn Phúc Nghiệp (Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Tiền Giang), cho biết: "Làng nghề truyền thống không chỉ đóng vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế mà còn góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa, thúc đẩy du lịch và nâng cao đời sống tinh thần của người dân Tiền Giang. Trong bối cảnh hội nhập, việc bảo tồn và phát triển bền vững làng nghề cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa chính quyền, doanh nghiệp và cộng đồng địa phương nhằm phát huy tối đa tiềm năng, góp phần xây dựng một nền kinh tế nông thôn vững mạnh và giàu bản sắc văn hóa. Việc bảo tồn và phát triển làng nghề là nhiệm vụ quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh Tiền Giang. Vì vậy, địa phương mong muốn duy trì, bảo tồn, phát triển các giá trị văn hóa; xóa đói, giảm nghèo, tăng thu nhập cho nông hộ, làm thay đổi bộ mặt nông

thôn và góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn theo hướng công nghiệp hóa - hiện đại hóa” (trích phỏng vấn ngày 14 tháng 2 năm 2025).

TS. Huỳnh Quán Chi (Nguyên Trưởng Bộ môn Khoa học xã hội, Trường Đại học Tiền Giang) đã hiến kế các giải pháp phát triển ngành nghề nông thôn, bảo tồn và phát triển các làng nghề, làng nghề truyền thống trên địa bàn tỉnh Tiền Giang: “Các cấp ngành, địa phương trong tỉnh sẽ đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến cơ chế chính sách khuyến khích phát triển ngành nghề nông thôn và làng nghề gắn việc bảo vệ môi trường sinh thái; tạo điều kiện cho các hộ, cơ sở hoạt động trong lĩnh vực ngành nghề nông thôn được hưởng các chính sách ưu đãi theo quy định hiện hành. Rà soát, bố trí phát triển ngành nghề nông thôn gắn với quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội của địa phương; quy hoạch tạo quỹ đất để tập trung các cơ sở chế biến nông - lâm - thủy sản đảm bảo các tiêu chí theo quy định của pháp luật. Song song đó, tiếp tục triển khai các hoạt động xúc tiến thương mại và kết nối thị trường tiêu thụ sản phẩm; nghiên cứu, lựa chọn các làng nghề và sản phẩm làng nghề tiêu biểu để xây dựng thương hiệu; tổ chức tham gia các kỳ hội chợ về ngành nghề, làng nghề nông thôn nhằm tuyên truyền, quảng bá, kết nối tiêu thụ sản phẩm đến thị trường trong và ngoài nước. Đồng thời, đẩy mạnh ứng dụng và phát triển khoa học công nghệ

trong hoạt động sản xuất của ngành nghề nông thôn, ưu tiên cho các lĩnh vực bảo quản, chế biến nông sản, hàng thủ công mỹ nghệ...” (trích phỏng vấn ngày 14 tháng 2 năm 2025).

3. KẾT LUẬN

Làng nghề truyền thống tại tỉnh Tiền Giang đóng vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội, tạo việc làm và nâng cao thu nhập cho người dân nông thôn, đồng thời góp phần gìn giữ giá trị văn hóa bản địa. Tuy nhiên, trong bối cảnh hội nhập và hiện đại hóa, các làng nghề đang phải đối mặt với nhiều thách thức như quy mô sản xuất nhỏ lẻ, công nghệ lạc hậu, thiếu vốn đầu tư, thị trường tiêu thụ không ổn định và suy giảm nguồn nhân lực. Trên cơ sở phân tích thực trạng, chúng tôi đã đề xuất một số giải pháp nhằm bảo tồn và phát triển bền vững làng nghề truyền thống tại Tiền Giang. Trong đó, việc hoàn thiện chính sách hỗ trợ, đổi mới công nghệ, nâng cao chất lượng sản phẩm, phát triển thị trường tiêu thụ, gắn kết làng nghề với du lịch và đảm bảo yếu tố môi trường được xác định là những giải pháp cốt lõi. Đặc biệt, sự phối hợp chặt chẽ giữa chính quyền, doanh nghiệp, người dân và các tổ chức liên quan có ý nghĩa quan trọng trong việc thực hiện các giải pháp này một cách hiệu quả.

V.V.S

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Chính Phủ (2018), *Nghị định số 52/2018/NĐ-CP ngày 12/4/2018 của Chính phủ về phát triển ngành nghề nông thôn*.
- [2] Chính Phủ (2022), *Quyết định số 801/QĐ-TTg ngày 07/07/2022 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình bảo tồn và phát triển làng nghề Việt Nam giai đoạn 2021 - 2030*.
- [3] Chính Phủ (2023), *Quyết định số 1058/QĐ-TTg ngày 14/9/2023 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược phát triển ngành nghề nông thôn đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*.
- [4] Nguyễn Thị Cẩm Phương, Diệp Thanh Tùng (2020), “Mạng lưới xã hội và thương mại: nghiên cứu trường hợp làng nghề truyền thống và hợp tác xã nông nghiệp vùng Tây Nam Bộ”, *Tạp chí Trường Đại học Trà Vinh*, số 39, tr: 45-55.
- [5] Đào Cao Sơn (2022), “Bảo vệ thương hiệu tại các

làng nghề truyền thống: Thực trạng và giải pháp”, *Tạp chí kinh tế châu Á Thái Bình Dương*, tr.25-27.

- [6] Đào Cao Sơn (2022), “Phát triển thương hiệu làng nghề thủ công mỹ nghệ truyền thống khu vực phía bắc”, *Lược án Tiến sĩ Kinh tế*, Trường Đại học Thương Mại.
- [7] Võ Văn Sơn, Nguyễn Thị Thúy Hằng (2024), “Bảo tồn, phát huy giá trị làng nghề truyền thống dệt chiếu Long Định gắn với phát triển du lịch bền vững”, *Tạp chí Giáo dục Việt Nam*, (207), tr.111-115.
- [8] Vũ Từ Trang (2020), *Nghề cổ nước Việt – từ truyền thống đến hiện đại*, NXB Phụ Nữ, Hà Nội.
- [9] Ủy ban nhân dân tỉnh Tiền Giang (2023), *Kế hoạch số 03/KH-UBND ngày 05/01/2023 Bảo tồn và phát triển làng nghề tỉnh Tiền Giang giai đoạn 2023-2030*.
- [10] Nguyễn Quang Vũ, Trần Thị Tú Nhi (2021), “Kinh nghiệm một số nước châu Á về phát triển du lịch làng nghề và gợi ý cho Việt Nam”, *Tạp chí khoa học và công nghệ Trường Đại học Duy Tân*, Đà Nẵng.